

Femei celebre legate de istoria Clujului

Clujul în 1617. Gravură de Georg Houfnagel (detaliu)

Anna Báthory

(1594-1636)

Acuzată de vrăjitorie și de relații incestuoase cu fratele ei, principele Gabriel Báthory.

S-a căsătorit la Cluj, în 1608, cu Dionisie Bánffy de Losoncz (m. 1612). Recăsătorită în 1613 cu Sigismund Josika. Înrudită cu faimoasa sa contemporană, Elisabeta Báthory de Ecsed. Acuzată de vrăjitorie de Gabriel Bethlen, a fost cercetată, timp de șapte ani, în trei procese de vrăjitorie, încheiate prin condamnarea sa la exil și la confiscarea totală a averii (1621).

Tudor Sălăgean

Blazonul Familiei Bathory, str. Regele Ferdinand nr.34

Claudine Rhedey

(1812 - 1841)

Una dintre celebrele frumuseți din istoria Clujului, și-a petrecut o parte a adolescenței în Palatul Rhedey, situat la intersecția Pieței Unirii cu str. Napoca. În 1835, s-a căsătorit (morganatic) cu ducele Alexandru de Wurttemberg.

Fiul ei, prințul Francisc de Teck, s-a căsătorit cu principesa Mary Adelaide de Cambridge. Fiica sa, Mary de Teck, a devenit regina Marii Britanii și Irlandei prin căsătoria cu regele George al V-lea (1910-1936). Regina Elisabeta a II-a este stră-stră-strănepoata Claudinei Rhedey.

Tudor Sălăgean

Claudine Rhedey

Lili Poór **(1886 - 1962)**

Actriță clujeană de film, soție a regizorului clujean Jenő Janovits. Filmografie: *Din grozăviile lumii* (1920); *Madach* (1940) etc.

Tudor Sălăgean

Raluca Ripan **(1894, Iași - 1972, Cluj)**

Afost prima femeie din România care a obținut titlul de doctor în științe chimice (Cluj, 1922). Cadru didactic al Universității din Cluj din anul 1920, Raluca Ripan a reușit, imediat după al II-lea Război Mondial, să devină membră a Academiei Române (1948). Fondatoare a Institutului de Chimie din Cluj (1951), care îi poartă astăzi numele. Rector al Universității „Victor Babeș” (1951-1956) (singura femeie rector din istoria Universității clujene).

Tudor Sălăgean

Raluca Ripan

Smaranda Brăescu **(1897, Hâncești – 1948, Cluj)**

Aviatoarea Smaranda Brăescu, supranumită „Regina Înălțimilor”, s-a născut la 21 mai 1897 într-o familie modestă din Hâncești-Buciumeni. Pasionată din adolescență de lumea aviației, a început să practice parașutismul în anul 1928. La 1 iulie același an a făcut, în Germania, un salt de la 600 de metri, devenind prima femeie-parașutist din România. La 2 octombrie 1931, Smaranda Brăescu a efectuat primul său salt de la altitudinea de 6.000 de metri, devenind recordmană națională absolută și fiind recompensată cu medalia „Virtutea Aeronautică”. Invitată în Statele Unite ale Americii, Smaranda Brăescu a doborât la 19 mai 1932, la baza militară de la Sacramento, recordul mondial absolut, printr-un salt de la altitudinea de 7.200 de metri. Acest record mondial a rămas în vigoare până în anul 1951, când a fost depășit de un alt pilot român, Traian Demetrescu-Popa. Devenită o adevărată legendă, i s-au oferit contracte în Statele Unite, a fost invitată la Roma de către papa Pius al XI-lea, l-a cunoscut pe mareșalul italian Italo Balbo. În 1936 a realizat o altă premieră mondială, prin traversarea Mării Mediterane, de la Roma la Tripoli, la bordul avionului său Miles Hawk, botezat de ea, simbolic, „Aurel Vlaicu”. Între 1940 și 1945 a participat la războiul mondial, pe ambele fronturi de luptă, în cadrul celebrei „Escadrile Albe”. După 1945, Smaranda Brăescu s-a alăturat rezistenței anticomuniste. Semnatară a unui memoriu de protest împotriva falsificării alegerilor din 1946, Smaranda Brăescu a fost condamnată în contumacie de către autoritățile comuniste și obligată să se ascundă pentru a evita capturarea ei. Sosind la Cluj sub o identitate falsă (Maria Popescu), a fost adăpostită la ferma Congregației Maicii Domnului din Jucu. A fost tratată în secret la clinicile

universitare și adăpostită de profesorul Iuliu Hațieganu. A încetat din viață, potrivit celor cunoscute până acum, la 2 februarie 1948 și a fost înmormântată în cimitirul Central, sub numele conspirativ „Maria Popescu”.

Tudor Sălăgean

Smaranda Brăescu

Ana Rozsa Vasiliu **(1899, Buziaș – 1987, Cluj-Napoca)**

Mezzosoprană, apoi soprană la Opera Română din Cluj, unde a debutat în anul 1922. Contracte la Scala din Milano, unde debutează în 1921 și activează ulterior în mai multe stagii până în anul 1932. A fost una dintre femeile cuceritoare din Clujul anilor de după 1900. Căsătorită cu medicul Titus Vasiliu, Anna Rozsa a trăit la Cluj până la sfârșitul îndelungatei sale vieți.

Tudor Sălăgean

Ana Rozsa Vasiliu

Lya Hubic (1911 - 2006)

Soprană, solistă a Operei Române din Cluj în perioada 1935-1967. Supranumită „privighetoarea Transilvaniei”. A debutat în rolul Musetta din *Boema* de Puccini (1936). Până la retragerea din activitatea artistică (1967) a susținut peste 2000 de spectacole. A fost invitată pe mari scene din: Viena, Praga, Moscova, Bratislava, Brno, Pilsen, Cernăuți, Chișinău, Petersburg, Kiev, Tbilisi, Riazan, Harcov, Odessa, Budapesta, Sofia, Stara Zagora, Plovdiv, Varna etc. S-a remarcat în roluri din *Paiate* (Leoncavallo), *Carmen* (Bizet), *Bărbierul din*

Lya Hubic

Sevilla (Rosini), *Don Pasquale* și *Lucia di Lammermoor* (Donizetti), *Don Giovanni* (Mozart), *Kir Ianulea* (S. Drăgoi), *Flautul Fermecat* și *Răpirea din Serai* (Mozart), *Traviata* și *Rigoletto* (Verdi), *Manon* (Massenet), *Turandot* (Puccini), *Văduva veselă*

(Lehár), *Voievodul Țiganilor* și *Liliacul* (J. Strauss). Și-a încheiat prodigioasa carieră cu rolul *Cio-Cio-San* din opera *Madame Butterfly* de Giacomo Puccini. A renunțat la marile scene ale lumii pentru a rămâne acasă, la Cluj, unde a contribuit cu talentul său la prestigiul Operei Române. În semn de apreciere, Opera Națională Română din Cluj-Napoca a instituit, în onorarea mării artiste, *Trofeul Lya Hubic*, care este decernat unor personalități de marcă ale scenei lirice clujene. A continuat să fie o prezență activă în viața publică, până la trecerea în neființă.

Ioan Silviu Nistor

Livia Pordea

(1914-?)

Una dintre marile frumuseți ale României anilor '30 a fost clujeanca Livia Pordea, născută la 1 decembrie 1914 la Gherla, câștigătoare în anul 1930 a titlului de Miss România. Era fiica lui Augustin Pordea, om politic liberal, deputat, vicepreședinte al Camerei Deputaților și proprietar al unui birou notarial și-tuat pe actualul bulevard al Eroilor, nr. 35. Livia – sau Liți, cum i se mai spunea – s-a căsătorit la Timișoara pe 10 ianuarie 1935 cu milionarul evreu Max Auschnitt, „regele cimentului și al fierului” din România acelor vremuri. Ceremonia civilă a fost celebrată la Cluj, iar cea religioasă la Timișoara. Carol al II-lea a fost nașul celor doi miri, iar frumusețea Liviei Pordea nu l-a lăsat indiferent, provocând chiar tensiuni în relația sa cu Elena Lupescu. În 1946, Livia

Pordea a emigrat în Franța, unde a divorțat de Max Auschnitt și s-a recăsătorit cu un sportiv spaniol. Fratele Liviei, Gustav Pordea, emigrat împreună cu ea, a ajuns în 1984 deputat în Parlamentul European pe listele Frontului Național (Le Pen).

Tudor Sălăgean

Eta Boeriu **(1923, Turda – 1984, Cluj-Napoca)**

Traducătoare pasionată, a participat la ședințele Cercului Literar din Sibiu (1944-1949), cadru didactic universitar la Catedra de Limba italiană a Universității din Cluj. A debutat ca traducător cu *Decameronul* de Boccaccio. Își continuă activitatea cu traduceri din: Cesare Pavese, Baldassare Castiglione, Francesco Petrarca, Elio Vittorini, Dante Alighieri (*Divina Comedia*), Michelangelo, Giacomo Leopardi, Giovanni Verga, Alberto Moravia. În 1980 a alcătuit o antologie a poeziei italiene și volumul *Trinacria. Poeți sicilieni contemporani* (1984). A fost distinsă cu o seamă de premii, între care *Medalia de aur a orașului Florența și a Uniunii Florentine* (1970) și *Cavaliere Ufficiale dell'Ordine Almerito Della Repubblica Italiana* pentru întreaga activitate (1979). A compus, de asemenea și publicat o suită de volume de versuri. Este considerată cea mai importantă traducătoare din limba italiană în limba română. A fost apreciată pentru modestia, sensibilitatea și discreția ei.

Ioan Silviu Nistor

Eta Boeriu